

FÖLDMŰVELÉSÜGYI
MINISZTERIUM

Az idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatos tevékenységek uniós szabályozásának hazai megvalósítása

Idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatos szakmai nap
2018. március 23.

Érdiné dr. Szekeres Rozália
főosztályvezető
TERMÉSZETMEGŐRZÉSI FŐOSZTÁLY

Idegenhonos inváziós fajokra vonatkozó uniós szabályozás áttekintése

Idegenhonos inváziós fajok (IAS) kezelésének uniós szabályozása

- 2015. január 1-jétől hatályos az Európai Parlament és a Tanács **1143/2014/EU rendelete** (2014. október 22.) az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről
 - *„idegenhonos inváziós faj”*: olyan idegenhonos faj, amelyről megállapítást nyert, hogy betelepítése vagy behurcolása, illetve terjedése veszélyezteteti vagy káros hatást gyakorol a **biológiai sokféleségre** és a kapcsolódó **ökoszisztéma- szolgáltatásokra**;
 - a rendelethez kapcsolódóan végrehajtási rendeletek tartalmazzák az **unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékét** (49 faj)

Idegenhonos inváziós fajok (IAS) kezelésének uniós szabályozása

■ Preambulum: Célok, alapelvek

A rendelet tárgya, hatálya, indoklása

■ I. Fejezet: Általános rendelkezések

Fogalom-meghatározások, EU számára veszélyt jelentő fajok jegyzéke, kockázatelemzés, legkülső régiókra vonatkozó rendelkezések

■ II. Fejezet:

Megelőzés

Korlátozások, engedélyek, vészhelyzeti intézkedések, regionális és tagállami szintű jegyzék, cselekvési tervek

■ III. Fejezet:

Korai észlelés és gyors kiirtás

Felügyeleti rendszer, hatósági ellenőrzés, korai észlelés, gyors kiirtás

■ IV. Fejezet:

Széles körben elterjedt IAS kezelése

Kezelési intézkedések, sérült ökológiai rendszerek helyreállítása

■ V. Fejezet: Horizontális rendelkezések

Költségmegtérülés, együttműködés és koordináció

■ VI. Fejezet: Záró rendelkezések

Jelentéstétel, nyilvánosság, bizottságok, szankciók, hatálybalépés, átmeneti rendelkezések stb.

Unió számára veszélyt jelentő IAS jegyzék

- Kihirdetés formája: végrehajtási rendeletek
- Jegyzék elfogadása:
 - Európai Bizottság
 - döntéselőkészítő szakértői bizottság és tudományos fórum
- A jegyzék módosítása
 - hatévente kell felülvizsgálni
 - dinamikus bővítés
- Egységes kritériumoknak:
 - idegenhonosak, terjedni, életképes populációt fenntartani képesek
 - káros hatást gyakorolnak a biodiverzitásra
 - EU-s szinten összehangolt fellépés szükséges a káros hatások mérséklésére
 - előnyben részesülnek
 - a még csak kevés helyen megtelepedett, vagy az unióban még nem jelenlévő, de potenciálisan veszélyt jelentő fajok terjedésének megelőzése
 - a széles körben elterjedt legveszélyesebb hatást gyakorló fajok
- Minden felvételre javasolt fajra részletes kockázatelemzés készül

Unió számára veszélyt jelentő IAS jegyzék

- jelenleg összesen 49 faj szerepel a jegyzéken
- kezdetben 37 faj (14 növény, 7 gerinctelen és 16 gerinces állat)
 - ✓ terjedési útvonalak vizsgálata
 - cselekvési tervek a terjedési útvonalak alapján
- 2017. július 12-én 12 fajjal **bővült a jegyzék** (9 növény és 3 gerinces állat)
 - terjedési útvonalak vizsgálata, cselekvési tervek
 - Új faj pl. a hazánkban tömegesen előforduló selyemkóró
 - 43/2010. (IV. 23.) FVM rendelet a növényvédelmi tevékenységről: „2. § (1) A földhasználó és a termelő köteles védekezni, különösen (...) f) selyemkóró (*Asclepias syriaca*) ellen”
- A jegyzéken szereplő fajokat **tilos az EU-ban**:
 - behozni, tartani, tenyészteni, termesztani, szállítani, forgalomba hozni, felhasználni vagy kereskedni velük, szaporítani, nevelés vagy termesztés céljára engedélyezni, környezetbe kibocsátani

Unió számára veszélyt jelentő IAS jegyzék 2017-es bővítése

FÖLDMŰVELÉSÜGYI
MINISZTERIUM

magyar név	tudományos név	csoport	hazai előfordulás
aligátorfű	<i>Alternanthera philoxeroides</i>	vízi növény	nem fordul elő
cingár (aprólevelű) átokhínár	<i>Elodea nuttallii</i>	vízi növény	természetes környezetben megtelepedett, ritka
felemáslevelű süllőhínár	<i>Myriophyllum heterophyllum</i>	vízi növény	természetes környezetben megtelepedett, közepesen gyakori
közönséges selyemkóró	<i>Asclepias syriaca</i>	szárazföldi lágyszárú	természetes környezetben megtelepedett, gyakori
chilei óriáslapu	<i>Gunnera tinctoria</i>	szárazföldi lágyszárú	zárt tartásban előfordul
kaukázusi medvetalp	<i>Heracleum mantegazzianum</i>	szárazföldi lágyszárú	természetes környezetben megtelepedett, ritka
bíbor nebáncsvirág	<i>Impatiens glandulifera</i>	szárazföldi lágyszárú	természetes környezetben megtelepedett, gyakori
japán gázlófű	<i>Microstegium vimineum</i>	szárazföldi lágyszárú	nem fordul elő
rózsás tollborzfű	<i>Pennisetum setaceum</i>	szárazföldi lágyszárú	zárt tartásban előfordul
nílusi lúd	<i>Alopochen aegyptiacus</i>	madár	természetes környezetben megtelepedett, ritka
nyestkutya	<i>Nyctereutes procyonoides</i>	emlős	természetes környezetben megtelepedett, ritka
pézsmapocok	<i>Ondatra zibethicus</i>	emlős	természetes környezetben megtelepedett, gyakori

fotó: Kisé dr. Fodor Lívია

Sjegyzék

FÖL

M

	csoport	
s	vízi növény	
	vízi növény	termész
		termé

fotó: Fritz Geller-Grimm

Impatiens glandulifera
Fotó: Vidéki Róbert

fotó: Hannes Grobe

um	lágyszárú
n	szárazföldi lágyszárú
us	madár
bides	emlős
	emlős

forrás: www.eddmaps.org

Unió számára veszélyt jelentő IAS jegyzék 2017-es bővítése

FÖLDMŰVELÉSÜGYI
MINISZTERIUM

magyar név	tudományos név	csoport	hazai előfordulás
aligátorfű	<i>Alternanthera philoxeroides</i>	vízi növény	nem fordul elő
cingár (aprólevelű) átokhínár			telepedett, ritka
felemáslevelű sü			telepedett,
közönséges sely			telepedett,
chilei óriáslapu			dul
kaukázusi medv			telepedett, ritka
bíbor nebáncsvi			telepedett,
japán gázlófű			
rózsás tollborzfű	<i>Pennisetum setaceum</i>	szárazföldi lágyszárú	zárt tartásban előfordul
nílusi lúd	<i>Alopochen aegyptiacus</i>	madár	természetes környezetben megtelepedett, ritka
nyestkutya	<i>Nyctereutes procyonoides</i>	emlős	természetes környezetben megtelepedett, ritka
pézsmapocok	<i>Ondatra zibethicus</i>	emlős	természetes környezetben megtelepedett, gyakori

GYENGÉN LÁTÓKNAK

A MAGYAR ÁLLAMI TERMÉSZETVÉDELMI HIVATALOS HONLAPJA

Hírek | Tematikus keresők | Joganyagok, szabványok | Stratégiák | Tények és adatok | Webtérkép

A teljes jegyzék elérhető a www.termeszetvedelem.hu/idegenhonos-invazios-fajok weboldalon! *ide kattintva*

Idegenhonos inváziós fajok

Egyezmények, együttműködések
Természetvédelmi Információs Rendszer (TIR)
Természetvédelmi Őrszolgálat
Önkormányzatok

NÖDIK
NÖVÉNYI DIVERZITÁS KÖZPONT

Elsőként vártuk be a 200 270 MW-os elektronikus energiát termelőnek majd a kiépített fotovoltaikus rendszerek Tápiószélen, a Növényi Diverzitás Központ (NÖDIK) területén. Mindez az intézmény villamosenergia szükségletének jelentős részét fedezi majd. Az új létesítményt 125,77 millió Ft Európai Unió támogatással

Hazai jogharmonizáció

Inváziós fajok uniós szabályozásának hazai végrehajtása

- A jogharmonizáció célja:
 - 1143/2014/EU rendelet végrehajtása érdekében szükséges intézkedések megtételét segítő jogszabályi rendelkezések beépítése a hazai jogrendbe, a meglévő jogszabályi elemek kiegészítésével és teljessé tételével.
 - Az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatos korlátozások alóli engedélyezési, felmentési, jóváhagyási eljárások rendszerének, illetve az ehhez szükséges hatósági rendszernek a kialakítása

Inváziós fajok uniós szabályozásának hazai végrehajtása

■ A jogharmonizáció szempontjai:

- Egységes, minden tevékenységi kört lefedő szabályozás és a meglévő szabályozási elemek kiegészítése, teljessé tétele
- A **meglévő hatósági jogkörök**, engedélyezési eljárások meghagyása, kiegészítése, más-más az érintett szakterület a fajok és/vagy tevékenységek alapján
- **NEM létesül önálló intézményként új inváziós hatóság** → a járási hivatalok több szervezeti egysége és más hatóságok is ellátnak inváziós feladatot, a meglévő hatásköreiknek megfelelően

Inváziós fajok uniós szabályozásának hazai végrehajtása

■ Hazai jogharmonizáció megvalósítása:

- 2016. évi CXXXVII. törvény → 6 ágazati tv módosítása (Tvt., Evt., Hhvtv., Vtv., Éltv., Vetőmag tv.)
- 408/2016. (XII. 13.) Korm. rendelet → önálló jogszabály a hatóságok inváziós fajokhoz kapcsolódó feladatairól
- 1738/2016. (XII. 13.) Korm. határozat → intézményfejlesztésre biztosított forrás
 - Országosan 78 fős létszámbővítés
 - 66 fő megyei és járási kormányhivatalokhoz
 - 10 fő nemzeti park igazgatóságokhoz
 - 2 fő a Földművelésügyi Minisztérium Természetmegőrzési Főosztályára

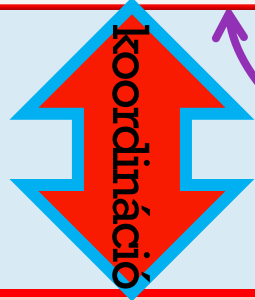

Idegenhonos inváziós fajokkal kapcsolatos feladatokat ellátó szervek

természetvédelemért felelős miniszter

észlelések

észlelések, **jelentések**,
közreműködés

hatósági ellenőrzések

országos illetékességgel első fokon eljáró
természetvédelmi hatóság

koordináció

észlelések

jelentések

közreműködés

nemzeti park
igazgatóságok

tudományos
intézetek

járásai kormányhivatalok
természetvédelmi hatóság
környezetvédelmi hatóság
élelmiszerlánc-biztonsági hatóság
állategészségügyi hatóság
növény- és talajvédelmi hatóság
erdészeti hatóság
vadászati hatóság
halgazdálkodási hatóság

felügyeleti
rendszer

országos
illetékességgel első
fokon eljáró
élelmiszerlánc-
fegyűlegyeleti
növénytermesztési
erdészeti
vadászati
halgazdálkodási

észlelések

természetvédelemért felelős miniszter

felügyeleti
rendszer

koordináció

észlelés

jelentés

észlelések, jelentések,
közreműködés

■ Természetvédelemért felelős miniszter legfontosabb feladatai:

- tagállami és uniós jegyzékkel kapcsolatos feladatok
- kockázatelemzések, cselekvési tervek készítése (más szervek, tudományos intézmények bevonásával)
- felmérés, monitorozás és egységes adatgyűjtő rendszer országos koordinációja
- tagállami feladatok, értesítések, korai észlelések jelentése a Bizottság és a többi tagállam felé
- kezelési intézkedések, ökológiai rendszerek helyreállítása és más, országos koordinációt igénylő feladatok
- együttműködés az érintett tagállamokkal
- 6 évente esedékes országjelentések összeállítása → 2019. június 1.

természetvédelemért felelős miniszter

koordináció

felügyeleti rendszer

észlelések, **jelentések**,
közreműködés

észlelések

hatósági ellenőrzések

országos illetékességgel első fokon eljáró
természetvédelmi hatóság

koordináció

észlelések

járásai kormányhivatalok
természetvédelmi hatóság
környezetvédelmi hatóság
élelmiszerlánc-biztonsági hatóság
állategészségügyi hatóság
növény- és talajvédelmi hatóság
erdészeti hatóság
vadászati hatóság
halgazdálkodási hatóság

észlelések

■ országos illetékességgel első fokon eljáró természetvédelmi hatóság legfontosabb feladatai:

- vészhelyzeti intézkedések
- korai észlelés felügyeleti rendszerének és hatósági adatgyűjtés, valamint hatósági ellenőrzések koordinációjával összefüggő intézkedések

természetvédelemért felelős miniszter

koordináció

felügyeleti rendszer

észlelések, **jelentések**,
közreműködés

észlelések

jelentések

közreműködés

hatósági ellenőrzések

országos illetékességgel első fokon eljáró
természetvédelmi hatóság

koordináció

észlelés

nemzeti park
igazgatóságok

tudományos
intézetek

■ más országos illetékességgel első fokon eljáró
hatóság **közreműködik** a kockázatelemzések
és cselekvési tervek készítésében

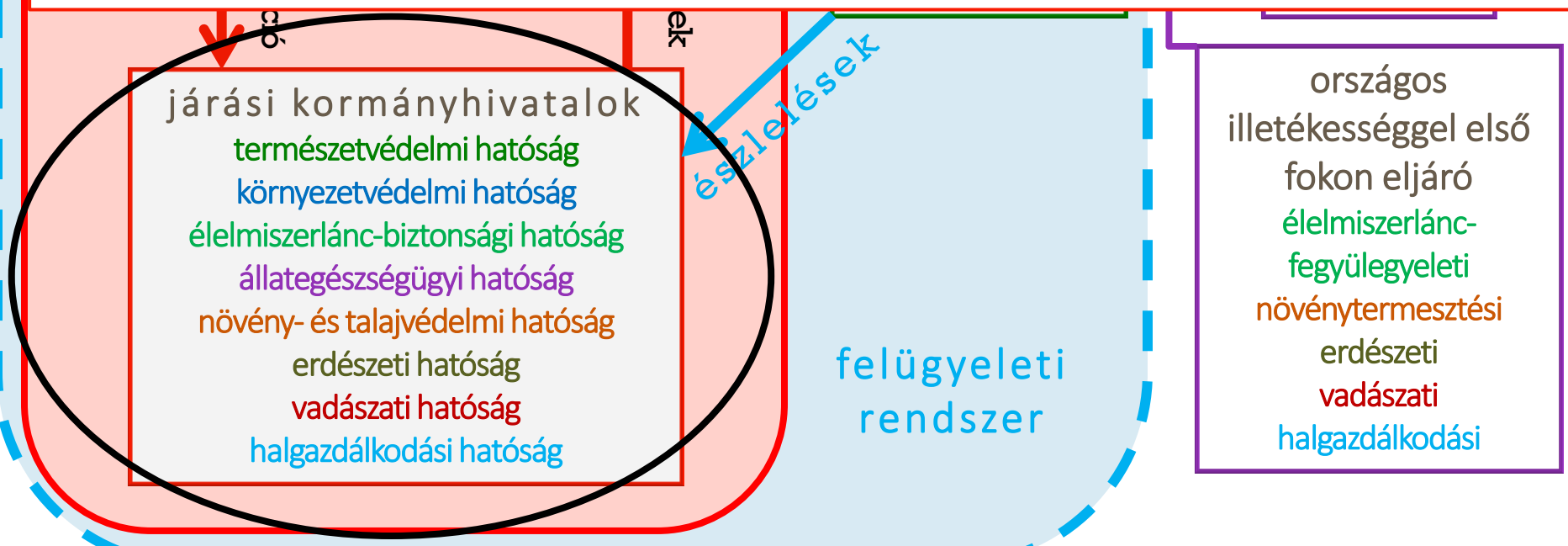
országos
illetékességgel első
fokon eljáró
élelmiszerlánc-
fegyűlegyeleti
növénytermesztési
erdészeti
vadászati
halgazdálkodási

halgazdálkodási hatóság

természetvédelemért felelős miniszter

- feladatkörében eljáró járási kormányhivatalok (több ágazat) legfontosabb közös feladatai:
 - ellátják az engedélyezési feladatokat (engedélyek kiadása/visszavonása, vészhelyzeti terv jóváhagyása, engedélyek adatainak nyilvánosságra hozatala, hatósági ellenőrzések)
 - intézkedések elrendelése (gyors kiirtási/kezelési/helyreállítási)
 - közreműködnek a hatósági adatgyűjtésben
 - szükség esetén szankcionálás

járási kormányhivatalok
 természetvédelmi hatóság
 környezetvédelmi hatóság
 élelmiszerlánc-biztonsági hatóság
 állategészségügyi hatóság
 növény- és talajvédelmi hatóság
 erdészeti hatóság
 vadászati hatóság
 halgazdálkodási hatóság

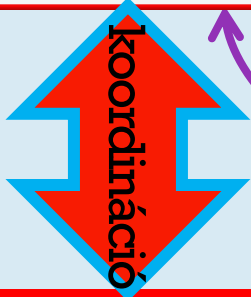
észlelések

felügyeleti rendszer

országos
 illetékességgel első
 fokon eljáró
 élelmiszerlánc-
 fegyűlegyeleti
 növénytermesztési
 erdészeti
 vadászati
 halgazdálkodási

természetvédelemért felelős miniszter

észlelések

észlelések, **jelentések**,
közreműködés

hatósági ellenőrzések

országos illetékességgel első fokon eljáró
természetvédelmi hatóság

koordináció

észlelések

jelentések

közreműködés

nemzeti park
igazgatóságok

tudományos
intézetek

járásai kormányhivatalok
természetvédelmi hatóság
környezetvédelmi hatóság
élelmiszerlánc-biztonsági hatóság
állategészségügyi hatóság
növény- és talajvédelmi hatóság
erdészeti hatóság
vadászati hatóság
halgazdálkodási hatóság

felügyeleti
rendszer

országos
illetékességgel első
fokon eljáró
élelmiszerlánc-
fegyűlegyeleti
növénytermesztési
erdészeti
vadászati
halgazdálkodási

Jövőbeni feladatok, tervek

Jogharmonizációs feladatokat megalapozó munka

- Ágazati egyeztetések:
 - botanikus kertek → uniós listán szereplő fajok tartásának korlátozása
 - állatkertek → befogadó intézményi szerep
 - dísznövény felügyeleti szervek → közös képzés, munkaszervezés
 - halgazdálkodási ágazat → IAS kérdések megjelenítése a készülő akvakultúrás rendeletben
 - területi szervek munkájának koordinációja – negyedéves jelentések
 - adatgyűjtés → uniós inváziós fajok elterjedésének aktualizálása, régi előfordulási adatok ellenőrzése, további adatgyűjtések
 - kapcsolatfelvétel állatkereskedésekkel (átmeneti rendelkezések kereskedelmi célból tartott árukészletére vonatkozóan)
 - konkrét kezelési tevékenység
 - érintett hazai szervek közötti kommunikáció javítása

További jogharmonizációs feladatok

- 408/2016 (XII. 13.) Korm. rendelet
 - egységes jogértelmezés és jogalkalmazás érdekében → „ex situ” megőrzés engedélyezésének szabályozása
 - **Ex situ megőrzés:** *„a biológiai sokféleség alkotóelemeinek természetes élőhelyükön kívüli megőrzése”*
 - ex situ megőrzés ≠ tartás → **speciális intézmény, amely a 31. cikkben meghatározott befogadó szerepet is képes ellátni** → állatkertek?
- Átmeneti rendelkezések jogharmonizációja
 - nem kereskedelmi céllal tartott fajokra vonatkozó részletszabályok → bejelentési kötelezettség szabályozása
- Tagállami szinten veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajokra vonatkozó miniszteri rendelet megalkotása

Miniszteri rendelet előkészítése

A tagállami szinten veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajok jegyzékének összeállítása (12. cikk)

„tagállami szinten veszélyt jelentő idegenhonos inváziós faj: az Unió számára veszélyt jelentő idegenhonos inváziós fajoktól eltérő olyan idegenhonos inváziós faj, amelynek környezetbe történő kibocsátása és terjedése a tagállam tudományos bizonyítékokon alapuló megítélése szerint jelentős káros hatást gyakorol a tagállam területén vagy annak egy részén, még akkor is, ha e káros hatás ténye nem teljes mértékben bizonyított, és ez a káros hatás az érintett tagállam szintjén intézkedéseket tesz szükségessé”

▪ Tervezett formája miniszteri rendelet

→ a miniszteri rendelet melléklete tartalmazza magát a jegyzéket, az arra felkerülő **fajokhoz konkrét intézkedéseket tervezünk rendelni** (pl. behozatal korlátozása, forgalomba hozatal és kereskedelem korlátozása/ellenőrzése, tartás tiltása korlátozása, védekezési kötelezettség, szaporítás/ tenyésztés/termesztés korlátozása, bejelentési kötelezettség stb.)

Miniszteri rendelet – nemzeti jegyzék

Kiválasztás szempontjainak kialakítása:

- Két fő megközelítés integrációjával:
 - a már megtelepedett, a legjelentősebb káros hatást kiváltó fajok felvétele a jegyzékre
 - elsősorban kezelést igényel
 - hazánkban még nem, vagy kevés helyen jelenlévő, irodalmi adatok alapján potenciálisan inváziós fajok felvétele a jegyzékre
 - elsősorban megelőzés a cél
- A jegyzék jelenleg előkészítés alatt van

Egyéb tervek, megvalósításra váró ötletek

▪ Kommunikáció

▪ egységes kommunikáció

→ szemléletformálás

→ internet (pl. weboldal, online publikált ismeretterjesztő anyagok)

→ újabb kiadványok (pl. Ismertető füzet a főbb terjedési útvonalakról, leporelló, plakát, szóróanyagok)

→ inváziós szakmai nap

→ részvétel, képviselet szakmai rendezvényeken

→ érintett hazai szervek közötti kommunikáció javítása

▪ **érintett ágazatokkal, szervezetekkel történő folyamatos egyeztetések folytatása**

**Köszönöm a
figyelmet!**

